

פניני הפרשה

פקודי

עלון מס'

1128

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הבסיס המאחד

כל הזהב העשוי למלאכת המשכן בא מתרומתם של נדיבי לב בעם ישראל. כל אחד נתן כפי יכולתו, והיו סופרים כל פרט כדי להראות גודל מעלת המשכן העומד לעולם, שאף שנגנו, הוא עתיד להתגלות בביאת משיח צדקנו. בבנין המשכן היה דבר יוצא דופן שלא נעשה מתרומת נדיבי עם, אלא היה מוטל כחוב על כל אחד מישראל והוא ענין מחצית השקל. כולם היו חייבים להשתתף במדה שוה, ומתרומה זו של מחצית השקל נעשו אדני הקדש. ויש להבין, מדוע הוטל חוב בסכום פעוט על הכל, ומדוע ניתן החוב דוקא בבנין המשכן ולא בשאר מלאכת המשכן? עונה על כך האבן עזרא, כי אדני הקדש היוו את הבסיס עליו עמד המשכן, והמשכן וכל כליו שהיה "זכרון לבני ישראל" היה מוכרח להיות עומד על כסף שהכלל כולו נתן, וגם מה שניתן מתרומותיהם של היחידים משתייך ומתייחס לכלל כולו, ולכן רצה הקב"ה שהצבור כולו ישתתף בסכום שוה ביסוד המשכן, וזה מאחד את עם ישראל להיות שייכים להשראת השכינה בישראל.

*

מסופר על חברו של הגאון רבי יהונתן אייבשיץ וצ"ל שבליילה אחד התגנב חרש אל עבר הכנסיה, טיפס לגג ופירק את הצלב המאוס. אולם שני אנשים שהבחינו בו ארכו לו למטה, תפסוהו והעבירוהו לתחנת המשטרה, שם נגזר דינו למוות. בלילה נשמעו דפיקות על דלת ביתו של רבי יהונתן. הרב ניגש לפתוח את הדלת. לבית נכנס אדם שסיפר לרבי יהונתן כי הוא שומר בית הסוהר, וכי תמורת עשרים אלף זהובים שתמסור לו הקהילה היהודית, הוא מוכן להברית את היהודי. רבי יהונתן רצה לרוץ לקרוא לראשי הקהל על מנת לחשוב כיצד לגייס את סכום הכסף הגדול, אולם אז נזכר כי ברשותו סכום זה אותו שמר לצרכי נישואי ילדיהם. שמח על הזכות שהתגלגלה לידיו מצוות פדיון שבויים, שלשל לידיו של האיש מחצית מהסכום כשאת החצי השני השלים לאחר מספר שעות עת ראה את חברו קודם בריחתו מהעיר. רבי יהונתן חשש מאוד כי הרבנית תקפיד על מעשהו, ולכן הסתיר ממנה לעת עתה את מעשהו. לאחר שהתפרסם בעיר דבר בריחתו של הנידון למוות, יצא רבי יהונתן לסיבוב בן כמה ימים בעיירות הסמוכות, שגם עליהם היה מופקד. בלילה לאחר צאתו, הגיע לביתו אדם לא מוכר וביקש להפגש עם הרב. כששמע כי הרב אינו, סיפר לרבנית כי הוא שומר בית הסוהר ששחרר את חברו של הרב. היות ושמע כי התגלה מעשהו, יודע הוא כי למחרת ייקחוהו למשפט ורע ומר יהיה גורלו. לכן החליט לברוח מהעיר, והיות וצבר במהלך השנים סכומי כסף רבים ועצומים, חשב להפקיד את כל כספו אצל הרב, שהתגלה כאדם אציל שלהצלת חברו היה מוכן להפקיר את כל כספו, מאשר שיפול בידיהם של מבקשי רעתו. האיש הכניס לבית ארגז מלא כסף וחפצי ערך יקרים, כולל כספו של רבי יהונתן. למחרת התפרסם בעיר כי האיש ניסה להימלט, ובמהלך בריחתו נורה על ידי שוטרים ומת. כשחזר רבי יהונתן לביתו לאחר מספר ימים סיפרה לו הרבנית בהתלהבות על האוצר האדיר שנפל לידם. אולם רבי יהונתן הגיב לידיעה בצער. הוא הבין כי אם כל כספו הושב לו כנראה כי בשמים לא ראו בעין טובה את המצוה החשובה שעשה. בצערו כי רב, החליט לערוך שאלת חלום. בחלום נאמר לו כי מצוה זו של פדיון שבויים, של אדם שחם על כבוד יהודי העיר, היה מוטל על כולם. אולם הרב החליט לקחת את כל המצוה לעצמו ולא לזכות את כולם במצוה, לכן זכה במצוה אולם את שכרה קיבל מידיה, היות ואינה מושלמת.

יעצה טובה	יחיד ומיוחד
<p>כשהנך כועס על מישהו ובדעתך להענישו, נהג כפי שהיית רוצה שינהגו בו לו היה זה בנך. (טיפה טיפ).</p>	<p>חיבור המפרש ספר שלם על דרך המשל רבנו הרמ"א חיבר את הספר "מחיר יין" המפרש את מגלת אסתר כולה על דרך משל ומוסר השכל, כשהוא שוזר את סיפור המגילה עם סיפור חייו ונסיונותיו של האדם לאורך שנות חייו. כיוצא בו, פירוש נבואת יונה להגר"א, שמפרש שיונה זו הנשמה וניונה הוא עולם הזה והאניה זה הגוף וכו'.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כמה גדולה מעלת היסורין, עד דתניא רשב"י אומר: שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין, ואלו הן: תורה ועולם הבא וארץ ישראל". (מגיד חדשות" ח"י עמ' רמ"ח)

ככל אשר צוה ה' את משה בן עישו בני ישראל – בכל מלאכה ממלאכת המשכן נאמר "כאשר צוה ה' את משה", וביארו המפרשים ז"ל שבאה התורה לומר שעשו הכל לשם שמים ולא לשם כבוד וכדומה. ונראה להמתיק זה עוד שכוונת הכתוב כאשר צוה ה' את משה חוזר על מה שצוהו הקב"ה "ויקחו לי תרומה", "ועשו לי מקדש", וביאר שם רש"י לי – לשמו. ע"ש. ולכן מדגיש הכתוב שבני ישראל עשו גם במעשה הכלים והמשכן הכל כמו שאמר להם משה וגם בענין הכוונה שנתכוונו בעשייתם לשם ה'. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

יש הכל ואין כלום

ומה היה סופו של אותו המן? הפסיד הכל! מהכל - נשאר כלום! כשרוצים הכל – פעמים שלא נותר מאומה!

*

ישנה גמרא במסכת חולין (קל"ט ע"ב) שהיא כעין מדרש פליאה: "המן מן התורה מנין? שנאמר 'המן-העץ אשר צויתוך לבלתי אכל-ממנו אכלת' (בראשית ג, יא). אם בכוונת הגמרא לומר כעין חידוש פורימי, היתה הגמרא יכולה להביא פסוק יותר "מוצלח". פסוק שלא רק האותיות תואמות, אלא גם הניקוד: "ובני ישראל אכלו את המן" (שמות טז, לה). וגם המשמעות בפסוק זה סמלית, שכן נס פורים היה שבני ישראל גברו ו'אכלו' את המן... ברור אם כן שאין הגמרא מתכוונת להביא פסוק שבו מוזכרות האותיות ה"א מ"ם ונו"ן, ודאי ישנו קשר מהותי כלשהו בין מהותו של המן לשאלת הקב"ה את אדם הראשון, ואם כן מהו?

לפי האמור מובן. חכמינו שואלים: "המן מן התורה מנין?" - היכן מצאנו בתורה מקרה נוסף בו התאווה גרמה לאדם לאבד את כל עולמו בגלל חסרון דבר אחד?

והגמרא מוצאת זאת בשאלתו של הקב"ה לאדם הראשון: "המן העץ אשר צויתוך לבלתי אכול ממנו אכלת". לאדם הראשון, מבחר המין האנושי ויציר כפיו של הקב"ה, הותרה אכילת הפירות מכל העצים שהיו בגן עדן. רק מעץ אחד נאסר עליו לאכול - מעץ הדעת. ניתן היה לחשוב ולהאמין כי אדם הראשון לא ייכשל בו, שכן היו לו הרבה מאוד דברים טובים לעומתו. אך התוצאות ידועות. אדם הראשון התפתה ואכל מעץ הדעת. בכך הוא גזר מיתה על עצמו ועל צאצאיו, עד לימינו אנו. הכל בשל עץ אחד ויחיד אשר לא עמד בפני פיתויו.

אדם הראשון איפוא, היה האדם הראשון אשר איבד כל עולמו, רק בשל תאוה אחת שחסרה לו. בענין זה, יש הקבלה להמן, שבשל חיסרון כלשהו - איבד את עולמו, את חייו, את חיי בניו ואת כל רכושו. נרצה את מה שיש לנו, ויהיה לנו מה שנרצה...

רבי דוד מנובהרדוק זצ"ל (בעל "גליא מסכתא"), היה אומר: מפני-מה אין לו לאדם מה שהוא רוצה? - משום שאינו רוצה מה שיש לו.

אילו רצה מה שיש לו, הרי היה לו מה שרוצה...

*

המן הרשע זכה לכבוד הגדול ביותר אליו יכול אדם לשאוף. ממעמד של ספר בכפר קרצום, דרך כוכבו והפך לאחד מגדולי עשירי מדי ופרס, והמלך מינהו לשר הבכיר ביותר בממלכה. לפי הוראתו המפורשת של המלך, כל עבדי המלך שישבו בשער המלך היו כורעים ומשתחוים לו, מחווה שלא זכה לה אף אחד משרי המלך. כה גדול היה כבודו בעיני המלך, עד שלבקשתו הסכים להשמיד את כל היהודים, ואף לוותר על התמורה שהוצעה לו. לשיא גדולתו הוא מגיע, כאשר המלכה אסתר מזמינה אותו למשתה האישי שלה עם בעלה אחשוורוש!

ובכל זאת נטרדה מנוחתו. העובדה שישנו יהודי אחד בשם מרדכי אשר לא יכרע ולא ישתחוה לו, ערערה את כל שיווי משקלו. כל ממונו, עושרו והצלחתו, שהיו בקנה מדה שאין לשער, שוו בעיניו למאומה. הוא חש כי כל הכבוד שניתן לו על ידי האחרים, חסר ערך לחלוטין, כאשר ישנו אדם אחד שאינו מעניק לו כבוד.

הדבר כה הטריד את שלוותו עד שהוא שולח לקרוא לכל אוהביו ויועציו, ומספר להם בפרוטרוט את כבוד עשרו ורוב בניו, ואת אשר גידלו המלך ואת אשר נישאו על השרים ועבדי המלך, ועם כל זה הוא מכריז "וכל זה איננו שווה לי!". ישנו דבר אחד המעיב על הכל: "בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך" (אסתר ה, יג). ובל נשכח כי אותו מרדכי היה בעבר אדונו.

חסר לו דבר קטן, והוא מרגיש שאין לו כלום.

ומה עושים כדי להתפטר מחסרון זה? התסכול מביאו לתכנן איבוד אומה שלימה, שכן לקטנות ייחשב לו אם יהרוג את מרדכי לבדו.

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

בסוד שיח שרפי קדיש

תמה השד"ר, והורע בעיניו. ומאחר ולא ידע ולא הכיר את עוצם קדושתו של הרב, גחן ופשט ידיו לדחות רגלי הרב ארצה. מיהר רבי ישועה ולפת ידי השד"ר בבהילות, לבל יהיין לגעת ברגלי הצדיק, פן יבולע לו. נרתע השד"ר ושב למקומו, כשפליאה רבה ניכרת על פניו.

כעבור דקות אחדות התנער הרב, כי כך נהג, להתנמנם כמה רגעים ולשוב לתלמודו. החל להתפלפל עם רבי ישועה בסוגיא עמוקה בש"ס, הכבירו קושיות ותירוצים וראיות ופרכות, והוו נפקי זיקוקין דנורא ופולסי דאשא מפומיה דמר לפומיה דמר.

החכמים שנכחו במקום, השתדלו לעקוב אחר שיחתם, ולבסוף איבדו את חוט הפלפול, עד שהשאירו את שני השחינינים לבדם, כשהם שטים בהנאה במצולות ים התלמוד ובעוז גליו.

גם השד"ר שהיה גאון וחכם, נלאה מהבנת הפלפול וחלשה דעתו. מרוב צערו שאינו מביין, קם ויצא אל החצר. שם קרא בנהמת לבו: "רבון העולמים! אנא פתח לי שערי חכמה, בינה ודעת כשני חכמים אלו, שאוכל להשתתף עמם בפלפול דאורייתא, ואם לא, קח נא את נפשי, כי טוב מותי מחיי!".

כששקטה סערת רוחו, שב אל הבית. לפתע נשא אליו רבי יצחק חי את עיניו ואמר: "לא נכונה היתה תפלתך. הלא תדע כי היגיעה והעמל הם העיקר, וכפי שאמרו חכמינו "יגעת ולא מצאת, אל תאמין" (מגילה ו' ע"א). אם תתייגע כמונו בתורה, יפתחו לפניך שערי בינה, ככתוב "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו)".

השתומם השליח על רוח הקודש הגלויה, גחן וגרד מעט מהטיט הדבוק בסנדלי הרב וישקהו, ויתלהו על צווארו כקמע!

מעשה בגאון הקדוש רבי יצחק חי טייב זצ"ל אשר עבר ברחוב, וראה את שכנתו, אשת הגביר יעקב סלויירה אחד מעשירי הקהילה, בוכה בכי תמרורים. תמה ושאל לסיבת בכיה. ענתה במר נפשה כי עקרה היא, וכבר עברו שנים רבות מנישואיה, ועתה מבקש בעלה לשאת אשה נוספת עליה, אולי יבנה ממנה. והיא צר לה ומר לה, להכניס צרתה לביתה.

נכמרו רחמי הרב, ומועקתה של האשה הבוכיה נגעה עד מאוד ללבו הרחום. פנה ואמר לה: "אל תיראי, אמרי לבעלך כי ימתין עוד שנה אחת, והריני מבטיחך כי לתקופת השנה תחבקי בן זכר!".

אורו עיניה ויבשו דמעותיה. מיהרה לבשר לבעלה, וכיון שהכיר גודל קדושתו של רבי יצחק חי, ניאות להמתין למילוי ברכת הצדיק.

מה רבה היתה השמחה כשהתקיימה הברכה ונולד הבן, אחר שנים כה רבות של ציפיה ויאוש. נאספו ובאו כל הקהל לסעודת הברית, ובראשם רב העיר הנערץ גאון עוזנו רבי ישועה בסיס זצ"ל. גם שליח הצדקה מארץ ישראל, השד"ר הגאון רבי משה סוזין זצ"ל, שלימים התמנה לראשון לציון, הוזמן לשמחה.

הכל ערוך ומוכן היה לסעודה, אך המסובים יושבים וממתנינים. משנתאחרה השעה והסעודה התעכבה, שאל רבי משה סוזין "למי מחכים?". "לרבי יצחק חי", היתה התשובה. תהה: "רבי ישועה כאן, כולם פה, מי הוא אותו רבי יצחק חי שהכל ממתנינים לבואו?". לפתע נכרה תכונה. הכל קמו ביראת כבוד. אדם בבגדים בלואים וסנדלים מטולאים נכנס. רמז רבי ישועה בסיס לשד"ר שיצטופף ויפנה מקום. רבי יצחק חי התיישב, ברוך, וטעם כוסית "לחיים". אחר התנמנם מעט ברוב עייפותו מעמל התורה, והכל עוטרם אותו וממתנינים ביראת כבוד. נעלו שהיתה מלוכלכת באבק דרכים, נגעה בשולי המפה המקושטת מסביב לשולחן גדוש המאכלים.

☺ זה כל חוק! ☺

המון ופרעה נפגשו בניהנבם, ולהמן היתה תרעומת על פרעה: "תראה, מילא ממני, יצא ליחודים חג שמחה, אבל רק יום אחד, ואילו אתה 'סידרת' להם חג של שבועה ימים!...".

יצחק פרעה ואמר: "נכון, סידרתי להם חג של שבועה ימים, אבל שכחת שהחג שלי בא עם שבועיים של עבודות פרך לפניו!...".

☺ חוק חוק חוק אה... ☺

"עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע" (ירמיה ל, ז).

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: בפרשת זכור, האם מספיק לשמוע מהחזן אף על פי שאינו מבין את המלים, או שצריך להבין את משמעות המלים?
תשובה: אין צריך להבין רק לכתחלה.

שאלה: נער בר-מצוה ששבת-חתן שלו חלה בשבת זכור, האם רשאי לעלות למפטיר והפטרה?
תשובה: יש להחמיר בפרשת זכור שהעולה יהיה מי שנתמלא זקנו.

שאלה: אדם שלא קרא פרשת זכור בצבור, האם מותר לו לפתוח את ספר התורה ביחיד ולקרוא משם בשבילו?
תשובה: עדיף לקרוא מן החומש.

שאלה: אישה שנהגה לשמוע פרשת זכור, ועתה רוצה להפסיק ממנהגה מחמת הטיפול בילדים והטרה הכרוכה בזה, האם צריכה התרה?
תשובה: אם חשבה שזו חובה לנשים לשמוע פרשת זכור אינה צריכה התרה, אלא אם כן נהגה כן מעיקרא ממדת חסידות (עיין בש"ע יו"ד סימן ר"ד).

שאלה: האם מותר לכתוב מגילת אסתר על קלף מאויר המעוטר בציורים?
תשובה: לא. רק לילדים לשעשע אותם.

שאלה: האם מותר לכתוב את השם הפרטי בנגב המגילה?
תשובה: תכתוב על התיק. מעולם לא כתבו על גב המגילה.

שאלה: האם מותר להכין קריאת המגילה בלילה?
תשובה: מותר.

שאלה: האם נער לאחר בר מצוה יכול לקרוא את המגילה לציבור או עדיף נשוי?
תשובה: נשוי עדיף. אלא אם כן הבחור קורא בטעמים כהלכה, והנשוי אינו יודע טעמים.

שאלה: האם אישה יכולה להוציא ידי חובה קמן שהגיע לחינוך?
תשובה: כן.

שאלה: האם אפשר לחלק את קריאת המגילה בין כמה קוראים?
תשובה: לא. אפשר לחלק – לילה לזה ויום לזה.

שאלה: היודע לקרוא מגילה בדקדוק ובטעמים, האם עדיף שיקרא לאשתו או עדיף שתלך לקריאה מיוחדת לנשים ברוב עם?
תשובה: עדיף שיקרא לאשתו.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו